

Gyulainé Várszegi Judit

A konfliktuskezelés, konfliktusrendezés tanítása általános iskolában

BEVEZETÉS

A tréningeken való részvétel idején az 5–8. évfolyamokra az Ember és társadalom műveltségi területre készítettem a multiplikátorképzésen elsajátítottak szerint a curriculum tervet, és próbáltam ki az órákat két-két párhuzamos osztályban. A megvalósítást az 5. és 6. évfolyamokon az akkor bevezetett nem szakrendszerű órákon a szociális kompetenciafejlesztésre, a 7. osztályban az etika modul óráin az önismeretre és a 8. osztályban az állampolgári ismeretekre szánt időkeret tette lehetővé. A konstruktív konfliktuskezelés, alternatív vitarendezés tanítására számtalan lehetőség adódik a tanórai kereten kívül is, például a délutáni klub- és szakköri foglalkozásokon, a projektdélutánok vagy -napok – esetleg projekthét – keretében.

Curriculum terv:

Alternatív vitarendezés és resztoratív technikák tanítása az általános iskolában

Óraszám: 20 óra

Óra- szám	Tartalom	Feladat kompetencia	Ismeret – fogalmak
1-3.	<ul style="list-style-type: none"> – Az iskolapolgár fogalma, – A gyermekek és a pedagógusok jogai és kötelezettségei. – A Magyar Köztársaság alkotmánya – a munkához való jog – Az ENSZ Gyermejjogi nyilatkozata a gyermekek tanuláshoz való jogáról – Az iskola házirendje. <p>A csoport szabályainak kialakítása.</p> <p>Elvárások, célok és igények megfogalmazása.</p> <p>Együttműködés, közös feladatmegoldás: a csoport szabályainak megfogalmazása, formába öntése.</p>	<p>Ismerje a saját és a többi iskolahasználó jogait!</p> <p>Tudjon élni a jogaival és képes legyen a mások jogait tiszteletben tartani.</p> <p>Legyen képes a saját igényeit, elvárásait megfogalmazni, részt venni a demokratikus lebonyolításban. A szabálykövető magatartást tanulni, gyakorolni.</p>	Alkotmány, ENSZ, Gyermekek jogai
4-6.	<p>A szabályok betartásának eredményessége. Mit értünk el, mi lett jobb a közös munkában?</p> <p>Esetmegbeszélés.</p>	Legyen képes saját tevékenységét értékelni.	Demokrácia, demokratikus intézmények
7-10.	Empátia, tolerancia fejlesztése	Aktív figyelem fejlesztése Empátia – laborkísérletek	
11-15.	Milyen vagyok? Önismeret fejlesztése		
16-18.	ÉVFOLYAMONKÉNT ELTÉRŐ		
19-20.	Az egyén helye a közösségben		

Hozzárendelt kompetencia					
Óra-szám	Tanulói készség	Személyes	Társas	Módszer	Megjegyzés
1-3.	<ul style="list-style-type: none"> • Olvasás-, írás-készség, • Értő olvasás 	<ul style="list-style-type: none"> • A szabálytudat • Reális énkép 	<ul style="list-style-type: none"> • Felelősségvállalás • Tolerancia • Empátia • Normatartó magatartás • Kommunikáció 	Beszélgető kör. 3 perces írás. Mozaik szakértői csoportok.	
4-6.	<ul style="list-style-type: none"> • Szóbeli kifejező-készség, • Értő olvasás 	<ul style="list-style-type: none"> • Érzésekről, érzelmekről beszélni 	<ul style="list-style-type: none"> • Felelőség saját cselekedetért, a csoport együttes munkájáért, a tanulás sikeréért 	Beszélgető kör. 3 perces írás: hogy érzed magad a csoportban ?	
7-10.	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív figyelem, • Empátia 	<ul style="list-style-type: none"> • Érzések katalógusa 	Beszélni, írni érzésekről, megfogalmazni a saját igényeket	Kooperatív vita, beszélgető körök	
11-15.	•	•			
16-18.	•	•			
19-20.	•	•			

Foglalkozások száma	Óraszám	A tananyagelem vonatkozó tartalomrésze	Tanulói tevékenységformák	Szükséges szakmai eszközök és anyagok megnevezése, mennyisége
1.	1-3	A tanuló és a tanár mint iskolapolgár. A gyermekek jogai, a pedagógusok jogai. Az iskola házirendje. A mi tanulócsoporthunk szabályai.	Információk csoportos rendszerezése, leírása vizuális megjelenítése csoportmunkában. Tablókészítés. Olvasott és hallott szöveg irányított formában való megjelenítése.	Feladatkártyák Papír Filtoll gyurmaragasztó
2.	4-6.	A szabályok betartásának eredményessége. Mit értünk el, mi lett jobb a közös munkában? Esetmegbeszélés.	Legyen képes saját tevékenységét értékelni.	Demokrácia, demokratikus intézmények
3.	7-10.	Empátia, tolerancia fejlesztése	Aktív figyelem fejlesztése, Empátia – laborkísérletek	
4.	11-14.	Milyen vagyok? Önismeret fejlesztése		
5.	15– 18.	8. évfolyamon: Gandhi – életrajz, esetleg film részletei.	A saját vélemény, saját érdek érvényesítésének lehetőségei, módjai.	
		7. évfolyamon: reformországyűlés 6. évfolyam: Hon-népismeret modul: falu előjárói. Falusi bírák. 5. évfolyam: Népgyűlés. Az athéni demokrácia.	Vélemény, érvek és ellenérvek gyűjtése – ütköztetése. Hóstyabírák. Választott bírák – a vitarendezés módjai a falusi társadalmakban A demokratikus formák gyakorlása. Szituációs játék, egy konkrét eset feldolgozása.	
6.	19-20.	Az egyén helye közösségekben. Közösségek szabályai.	Miért van szükség szabályokra ?	

Foglalkozások száma	Szükséges eszközök	Ajánlott segédletek, információhordozók	Kompetencia-fejlesztés	Módszer
1.		A MK alkotmánya, az ENSZ Gyermejk jogi Nyilatkozata Iskolai házirend.	<ul style="list-style-type: none"> Anyanyelvi kommunikáció, szóbeli kifejező-készség Értő olvasás – célfogalmak keresése, magyarázat Kooperáció, együttműködés 	Beszélgető kör. 3 perces írás. Mozaik szakértői csoportok.
2.	<ul style="list-style-type: none"> Szóbeli kifejező-készség, Értő olvasás Írásbeli kommunikáció 	<ul style="list-style-type: none"> Érzésekről, érzelmekről beszélni Kártyák – rendezése, – csoportosítása 	<ul style="list-style-type: none"> Felelősség saját cselekedetekért, A csoport együttes munkájáért, a tanulás sikeréért Anyanyelvi kommunikáció – írásbeli kifejező-készség 	Beszélgető kör. 3 perces írás: hogy érzed magad a csoportban
3.	<ul style="list-style-type: none"> Aktív figyelem, Empátia 	<ul style="list-style-type: none"> Érzések katalógusa 	<ul style="list-style-type: none"> Beszélni, írni érzésekről, megfogalmazni a saját igényeket 	Kooperatív vita, beszélgető körök
4.	<ul style="list-style-type: none"> Értő olvasás 	<ul style="list-style-type: none"> Önismereti tesztek, játékok 		
5.		<ul style="list-style-type: none"> Az erőszakmentesség Az erőszakmentesség világnapja 		
				Kooperatív vita
6.	Társasjáték vagy kártya	Mérés	<ul style="list-style-type: none"> Szabálykövetés Felelősség közös játék öröméért – közös munka sikeréért 	

Célkitűzése(i):

<i>Feladatkompetencia</i>	<i>Elvárt teljesítmény</i>	<i>Teljesítési feltételek</i>
<p>Ismerje saját jogait és kötelességeit.</p> <p>Legyen képes a szabálykövető magatartásra törekedni.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tudjon véleményt megfogalmazni • Mások véleményét végighallgatni, mások véleményére reagálni • Tudjon választani • Képes legyen az olvasott és hallott információkat rendszerezni • Képes legyen a csoportjával együttműködni. • Képes legyen alapvető szabályokat és normákat betartani. 	<p>Az órákon a legjobb képességei szerint folyamatosan részt vesz.</p> <p>Az összeállított feladatlapot 60%-os szinten teljesítse.</p> <p>Az elsajátított ismereteket szituációs játékokban alkalmazza.</p> <p>A csoportmunkában aktívan vegyen részt.</p>

A tanuló konkrét feladatai a tanulási tevékenység folyamatában:

- Értelmezze a kiadott anyagok felhasználásával a fogalmakat;
- Értelmezze és vitassa meg csoporttársaival a kiadott szituációs helyzeteket;
- Aktívan vegyen részt a csoportos tevékenységi formákban.

Tanulói tevékenység formák:

- Csoportmunka;
- Egyéni munka;
- Szituációs feladatok végzése;
- Tesztfeladat;
- Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása.

Tanulási tevékenységek /Időkeretek 1. ÓRA 45 PERC	
<p>1. Köszöntés a tanév elején. Ismerkedés az új tanulókkal. 5 perc Beszélgető kör. A nyári vakáció élményei. 10 perc Célkitűzések a tanévre. 5 perc</p> <p>2. Csoportok alkotása. Mire van szükség ahhoz, hogy elérjük a célokat, eredményesen dolgozhassunk a tanévben? Mi segítené a munkádat? Mi zavar különösen a tanórai munkában? Mit az, amit végképp nem szeretnél? 10 perc</p> <p>3. Összegzés Igények – szükségletek megfogalmazása 10 perc</p> <p>4. Tanulói, tanári értékelés. 5 perc</p>	<p>Tanulási tevékenységet segítő tanácsok</p> <p>Puzzle-kép a csoportalkotáshoz, Csomagolópapír, post-it – lapocskák, vastag filc, írólap</p>

Tanulási tevékenységek /Időkeretek 2. ÓRA 45 PERC	
<p>1. Csoportok – az előző órai szerint maradnak, folytatjuk munkát. Ki szeretné kiegészíteni valamivel a múlt órán összefoglaltakat. 5 perc</p> <p>2. Alkossunk szabályokat a mi óráinkra! Csoportokban dolgoznak a gyerekek.</p> <p>1. Csoport: Az alkotmány fogalma – kislexikon Tk.7 Más évfolyamokon: – Értelmező Kéziszótár MK alkotmánya</p> <p>2. Csoport: Az ENSZ Egyezmény a Gyermekek Jogairól TK. Történelem 8. osztály Más évfolyamokon: Dr. Pudra Zsuzsanna: Gyermekjogi abc</p> <p>3. Csoport: Az iskola „Házirend”-je. 10 perc</p> <p>3. Javaslatok olyan csoportszabályok alkotására, amelyek az előző órán megfogalmazott célok elérését, a gyerekek szükségleteit biztosítják. 15 perc</p> <p>4. A javaslatok vizsgálata: nem ellenkezik-e magasabb szintű szabályozókkal? 10 perc</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A gyerekek az órán történeteket természetesen megbeszélnek egymással is, sokan otthon a családdal is, új ötletekre, kiegészítésekre mindig kell számítani, ezeknek a meghallgatása nagyon fontos, ha komolyan vesszük a gyerekek igényeinek érvényesítését! • MK Alkotmánya – részletek • ENSZ Gyermekjogi Egyezménye – részletek • Az iskola házirendje <p>Házi feladat: Gondold át, mi hiányzik a javaslatok közül ahhoz, hogy a te valamennyi igényednek megfeleljen!</p>

Tanulási tevékenységek /Időkeretek 3. ÓRA 45 PERC	Tanulási tevékenységet segítő tanácsok
<p>1. Javaslatok összegyűjtése a szabályok alkotásához. 10 perc</p> <p>2. Csoportok: a javasolt szabályok megfogalmazása. – a javaslatokról egyenként szavaz az egész csoport. 20 perc</p> <p>3. Az elfogadott szabályokat leírjuk, mindenki aláírja. Döntünk arról, milyen időközönként vizsgáljuk felül a működését. 15 perc</p> <p>4. Összegzés, tanulói értékelés, tanári értékelés. 5 perc</p>	<p>Csomagoló papír, vastag filctoll, gyurmaragasztó.</p> <p>Tanár: moderálja a vitát a szabályokról.</p>

<i>Feladatkompetencia</i>	<i>Elvárt teljesítmény</i>	<i>Teljesítési feltételek</i>
A szabályok alkotásában részt vesz.	<ul style="list-style-type: none"> • Ismerje a saját és a többi iskola-használó jogait! 	Az alapfogalmakból összeállított tesztet 60%-os szinten teljesítse.
A csoport szabályainak elfogadásában a demokratikus szabályok betartásával szavaz	<ul style="list-style-type: none"> • Tudjon élni a jogaival és képes legyen a mások jogait tiszteletben tartani. 	A feldolgozó órákon aktívan vegyen részt.
Az elfogadottak betartására maga is törekszik, figyelemmel kíséri, mások is betartják-e.	<ul style="list-style-type: none"> • Legyen képes a saját igényeit, elvárásait megfogalmazni, részt venni a demokratikus lebonyolításban. • Tudja a szabálykövető magatartást tanulni, gyakorolni. 	

MELLÉKLETEK

1. Tanulói önellenőrző lap

		Igen	Nem
1.	Ismerem a jogaimat.		
2.	Ismerem a kötelességeimet.		
3.	Ismerem az iskola házirendjét.		
4.	Meg tudom fogalmazni a véleményemet.		
5.	Tudok beszélni érzéseimről, igényeimről.		
6.	Végig tudom hallgatni mások véleményét.		
7.	Meg tudom hallgatni, amikor mások az érzéseikről, igényeikről beszélnek.		
8.	Tudok udvariasan érdeklődni mások érzéseiről.		
9.	Tudok csoportban dolgozni, a munka sikeréért felelősséget vállalni.		
10.	Tudom, hogyan kell viselkedni és miért úgy az iskolai csoportomban.		

2. Önellenőrzési feladatlap

	Igaz vagy hamis a következő megállapítás	Igaz	Hamis
1.	A Magyar Köztársaságban a gyermekek jogait törvények szabályozzák.		
2.	A Magyar Köztársaság alkotmánya a tanárok munkájára is vonatkozik.		
3.	A házirend az iskola minden tanulója számára vonatkozik.		
4.	A házirend a tanároknak nem vonatkozik.		
5.	A gyerekeket az iskolában a tanároknak kell megtanítani mindenre, ezért kapják a fizetésüket.		
6.	A gyerekeknek felelősséget kell vállalniuk a tanulócsoporthoz és a saját munkájuk eredményéért.		
7.	A gyerekeket 14 éves koruk alatt nem lehet semmiért felelősségre vonni.		
8.	Akik a szabályokat nem tartják be, tönkreteszhetik a többiek munkáját is.		
9.	Szabályok csak az iskolában vannak.		
10.	Az alkotmánnyal egyetlen törvény vagy szabály sem kerülhet ellentmondásba.		

3. Önellenőrzési feladatlap megoldó kulcsa

	Igaz vagy hamis a következő megállapítás	Igaz	Hamis
1.	A Magyar Köztársaságban a gyermekek jogait törvények szabályozzák.	X	
2.	A Magyar Köztársaság alkotmánya a tanárok munkájára is vonatkozik.	X	
3.	A házirend az iskola minden tanulója számára vonatkozik.	X	
4.	A házirend a tanároknak nem vonatkozik.		X
5.	A gyerekeket az iskolában a tanároknak kell megtanítani mindenre, ezért kapják a fizetésüket.		X
6.	A gyerekeknek felelősséget kell vállalniuk a tanulócsoport és a saját munkájuk eredményéért.	X	
7.	A gyerekeket 14 éves koruk alatt nem lehet semmiért felelősségre vonni.		X
8.	Akik a szabályokat nem tartják be, tönkreteszhetik a többiek munkáját is.	X	
9.	Szabályok csak az iskolában vannak.		X
10.	Az alkotmánnyal egyetlen törvény vagy szabály sem kerülhet ellentmondásba.	X	